

تجارت مواد اولیه در جهان

زهرا افشاری

عضو هیئت علمی گروه اقتصاد

چکیده: اتحاد جماهیر شوروی ادعای کند که این کشور، در مقایسه با کشورهای پیشرفته صنعتی، بازاری ایده‌آل برای صادرات مواد اولیه کشورهای توسعه‌نیافته ارائه می‌دهد. بسیاری تست‌های رهبران شوروی، از سه ضابطه بازار ایده‌آل، یعنی اندازه بازار، رشد بازار و ثبات بازار، استفاده شده است. برای اینکه بتوان ادعای رهبران شوروی را ارزیابی کرد، آن را به صورت یک فرضیه قابل تست کردن، به صورت زیر درآوردیم. " آیا اختلاف معنی‌داری بین کشورهای سرمایه‌داری پیشرفته و شوروی به عنوان بازاری ایده‌آل برای مواد اولیه وجود دارد؟ " در دوره مورد بررسی، سال‌های ۱۹۷۸-۱۹۶۲ است، که به دو دوره ۱۹۷۰-۱۹۶۲ و ۱۹۷۸-۱۹۷۰ تقسیم شده است. همچنین ۱۴ کالای اولیه مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج عملی نشان داده است. در رابطه با رشد واردات، می‌توان گفت که این فرضیه که شوروی بازاری با رشد سریعتر نسبت به غرب ارائه می‌دهد، رد می‌شود. در رابطه با ضابطه سوم بازار ایده‌آل، یعنی ثبات، نتایج حاصله نشان داده است که در رابطه با حجم واردات مواد اولیه، شوروی بی‌ثبات‌تر از کشورهای پیشرفته بوده است. ولی در رابطه با ارزش هر واحد [قیمت]، عملکرد شوروی بهتر بوده است. لذا، این ادعای رهبران شوروی، که این کشور بازاری ایده‌آل برای مواد اولیه، در مقایسه با کشورهای پیشرفته صنعتی ارائه می‌دهد، با کاربرد سه ضابطه اندازه، رشد و ثبات، در دوره ۷۸-۱۹۶۲، رد می‌شود.

کشورها تأثیر مستقیم دارد، به طوری که مصرف سرمایه‌گذاری، سطح اشتغال، و سطح قیمت‌های داخلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

مسئله بی‌ثباتی درآمدهای صادراتی، مسئله‌ای است که کشورهای توسعه‌نیافته

اقتصاد بسیاری از کشورهای توسعه‌نیافته به صادرات یک یا چند کالای اولیه وابسته است که قسمت عمده آن به خارج صادر می‌شود. این مسئله، درآمد ملی را در برابر تغییرات قیمت‌های صادراتی، بسیار حساس می‌سازد، لذا، تغییر در ارزش صادرات، بر درآمد ملی این

که آنها بازاری ایده‌آل برای صادرات کشورهای توسعه نیافته ارائه می‌دهند. یک سخنگوی شوروی می‌گوید:

توسعه روابط تجاری با کشورهای سوسیالیستی، بازار مطمئنی برای کالاهای صادراتی کشورهای توسعه نیافته جهان فراهم می‌سازد، بازار یابشانی که دور از نوسانات اقتصادی است. تنها ویژگی اقتصاد برنامه‌ریزی شده شوروی است که بازار ایده‌آل را برای کشورهای جهان سوم فراهم می‌سازد.^۳

در این مقاله سعی خواهد شد که اعتبار ادعای رهبران شوروی در رابطه با ارائه بازار ایده‌آل، برای کشورهای در حال توسعه جهان تست شود. لذا، ادعای رهبران شوروی را به صورت فرضیه‌ای قابل تست کردن، به شکل زیر در می‌آوریم:

آیا اختلاف معنی‌داری بین کشورهای پیشرفته صنعتی و شوروی، به عنوان بازار ایده‌آلی برای مواد اولیه کشورهای در حال توسعه وجود دارد؟

اروش تحقیق

۱- روش تحقیق جهت تست ادعای رهبران شوروی باید ضابطه‌ای برای اندازه‌گیری بازار ایده‌آل ارائه شود. برای ارزیابی بازار ایده‌آل، سه ضابطه اندازه بازار، رشد بازار و ثبات بازار، به کار

همواره از آن رنج می‌برند. شواهد آماری موجود نشان می‌دهد که در دوره ۶۵-۱۹۵۵، نوسانات قیمت سالانه صادرات کشورهای توسعه نیافته بیش از دو برابر صادرات کشورهای توسعه یافته بوده است. برای مثال، در سالهای ۶۵-۱۹۵۰، نوسان قیمت نفت ۴٪، قهوه ۱۶٪، شکر ۱۱/۱٪، پنبه ۷٪ و کاشوچوی طبیعی ۲٪ بوده است! همچنین، پریش تزی ارائه داده است که بر مبنای آن، در بلند مدت، رابطه مبادله بازرگانی بین کالاهای کشاورزی و مواد اولیه، نسبت به کالاهای صنعتی رو به کاهش بوده است. چون کشورهای توسعه نیافته عمدتاً صادرکننده مواد اولیه و کالاهای کشاورزی و واردکننده کالاهای صنعتی هستند، رابطه مبادله بازرگانی آنها تخریب شده است. پریش این اظهار را برای کشورهای غیرکمونویست جهان، بر اساس اطلاعات ۱۹۶۱-۱۹۵۰، به دست آورده است.^۲

با توجه به مشکلات فوق، کشورهای توسعه نیافته همواره در صدد یافتن بازاری با ثبات برای محصولات خود بوده‌اند. رهبران کشورهای سوسیالیستی، این نارضایتی را به عنوان یک اسلحه تبلیغاتی مؤثر در برابر کشورهای توسعه نیافته به کار گرفته‌اند و استدلال می‌کنند که کشورهای صنعتی، از تجارت به عنوان وسیله‌ای برای استثمار کشورهای جهان سوم استفاده می‌کنند. از سوی دیگر، رهبران شوروی ادعا می‌کنند

1. Root Franklin, R, International Trade and Investment, South

Western Publishing Co, Cincinnati, 1978, P421

2. Catajar, Michael Zammit and Alison, Franks, The Less Developed

Countries in World Trade, London, The Overseas Development

Institute, LTD, 1967, P 158

3. Ibid. P. 3

بررسی

(۲) سهم هر کشور در کل ارزش واردات کشورهای مورد بررسی در طول دوره مطالعه با کاربرد این دو ضابطه، نتایج زیر به دست می آید:

جدول (۱) برای دوره ۱۹۶۹ - ۱۹۶۲، نشان می دهد که از نقطه نظر اندازه مطلق کل واردات ۱۴ کالا، شوروی کمتر از یکایک کشورهای پیشرفته صنعتی (بجز دو کشور کوچک بلژیک، لوکزامبورگ، هلند) بوده است. در این دوره، تنها برای ۵ کالا (کنسرو، کاتوچو، کاکائو، تنباکو و شکر) واردات شوروی قابل مقایسه با کشورهای پیشرفته صنعتی است، در حالی که برای بقیه کالاها، واردات شوروی کمتر است.

جدول (۲) نشان می دهد که نسبت به دوره اول، حجم واردات شوروی از ۱۴ کالا افزایش یافته است و این کشور رتبه پنجم را بعد از ژاپن، آلمان غربی، ایالات متحده و انگلستان به خود اختصاص داده است. اگر به یکایک کالاها توجه کنیم، می بینیم که شوروی، تنها در مورد سه کالای گندم، ذرت و شکر وارداتی بیش از سایر کشورهای مورد مطالعه داشته است. نتایج حاصل، نشان می دهد که به طور نسبی، در دوره،

مورد، البته این سه ضابطه، جدا از یکدیگر نیست، ولی برای سهولت تحلیل، این سه ضابطه را جداگانه مورد بررسی قرار می دهیم.

کشورهای مورد بررسی در این مقاله، شوروی، آمریکا، ژاپن و ۷ کشور عضو بازار مشترک، یعنی انگلستان، فرانسه، آلمان غربی، هلند، ایتالیا، فرانسه، بلژیک - لوکزامبورگ هستند.

کالاهای مورد بررسی ما شامل ۱۴ کالای اولیه است. این کالاها عبارتند از: گوشت، گندم، جو، ذرت، میوه، شکر، قهوه، کاکائو، تنباکو، دانه های - روغنی، کاتوچو، پنبه و زغال. دوره، تحت پوشش، سالهای ۱۹۷۸ - ۱۹۶۲ است، که به دو زیر دوره ۱۹۶۹ - ۱۹۶۲ و ۱۹۷۸ - ۱۹۷۰ تقسیم شده است. حال، به بررسی نتایج حاصله و مقایسه نتایج به دست آمده در دو گروه از کشورها خواهیم پرداخت.

۲ نتایج عملی

۲-۱- بعد بازار (Size of the Market)

برای اندازه گیری بعد بازار، دو دیدگاه آماری به کار برده شده است:

(۱) ارزش متوسط سالانه واردات در دوره مورد

۲. باید توجه داشت که در این مقاله مقایسه تمامی جنبه های تجارت، نوع پرداخت و ... مورد نظر نمی باشد.

۵. چون آمارهای تجارت خارجی دو کشور بلژیک - لوکزامبورگ با هم آمده است. لذا این دو کشور به عنوان یک کشور تلقی شده است.

۶. هدف ما از اندازه گیری اندازه این است که تعیین نمائیم که آیا یک کشور سهمی در تجارت مواد اولیه دارد؟ لذا در اینجا واردات سرانه مورد نظر ما نیست.

جدول (۱) . متوسط ارزش سالانه واردات (۱۹۶۹ - ۱۹۶۲) ۱۲

کد	نوع کالای	هند	اینگلیس	فرانسه	آلمان غربی	اینگلستان	ژاپن	آمریکا	شوروی	کل
۱۷۵۳/۳	گرمسخت	۵۷/۱	۱۲۷/۲	۱۹۹/۵	۲۹۹/۳	۳۷۹/۸	۷۰/۱	۳۶۱/۱	۳۱/۶	۱۷۵۳/۳
۱۱۹۲/۱	گرمسخت	۶۶	۸۷/۱	۴۹/۹	۱۵۵/۳	۲۹۲	۳۶۰/۶	—	۲۲۲/۴	۱۱۹۲/۱
۲۲۰/۳	گرمسخت	—	۴۵/۳	—	۱۰۲/۷	—	۳۱/۸	—	—	۲۲۰/۳
۹۲۶/۶	ذرت	۱۸/۱	۲۲۲	—	۱۲۰/۷	۲۱۵	۲۳۵/۸	—	—	۹۲۶/۶
۱۸۱۵/۸	میوه	۷۲/۳	۴۵/۸	۳۰۲/۵	۵۶۸	۳۲۲/۵	۸۷/۹	۲۶۰/۲	۷۹/۲	۱۸۱۵/۸
۱۳۳۵/۱	نکته	۲۸/۵	۳۲/۵	—	۳۷/۳	۲۹۹/۲	۲۰۶/۹	۵۹۲/۵	۳۳۷/۳	۱۳۳۵/۱
۱۳۳۹/۷	قهوه	۷۲/۴	۹۰/۶	۱۷۰/۶	۲۵۶/۹	۷۲	۳۲/۹	۱۰۳۵	۲۷/۳	۱۳۳۹/۷
۲۶۶/۳	کاکائو	۳۲	۲۵/۳	۲۲/۵	—	۷۸/۸	۴۱/۶	۱۵۹/۸	۲۶/۲	۲۶۶/۳
۲۶۶/۳	تنباکو	—	—	—	—	—	—	—	—	۲۶۶/۳
۱۲۱۲/۱	واحد های روشنی	۱۲۲/۷	۱۲۰/۱	۱۵۱/۲	۳۶۱/۱	۱۲۱/۵	۳۲۵/۲	۵۲/۲	—	۱۲۱۲/۱
۹۰۵/۶	کالای دیگر	۲۱/۵	۸۲/۶	—	۱۲۸/۹	۳۳۵/۵	۱۲۹/۱	۱۳۰/۲	۱۲۵	۹۰۵/۶
۱۸۹۷/۳	پشم	۲۲/۱	۲۲۲/۲	۲۰۱/۹	۱۸۳/۷	۳۵۲/۶	۲۸۱/۶	۲۲۲/۲	۱۰۱/۸	۱۸۹۷/۳
۱۴۵۳/۶	پنبه	۷۸/۲	۱۵۳/۶	۱۶۲/۵	۱۷۸/۵	۱۳۱/۲	۲۲۹/۹	—	۱۳۶/۲	۱۴۵۳/۶
۱۱۹۷/۶	زغال	۱۲۷/۲	۱۲۸/۷	۳۲۲/۱	۹۶/۸	۰/۱	۳۶۵/۲	—	۹۹/۶	۱۱۹۷/۶
۱۶۸۶/۳	کل	۹۰۲/۵	۱۵۳۲/۱	۱۵۳۸/۱	۲۶۱۸/۹	۲۷۵۲/۲	۲۶۶۷/۷	۳۰۵۹/۷	۱۲۱۷/۷	۱۶۸۶/۳

۱۲. ارقام این جدول بر اساس نامه زیر محاسبه شده است :

U.N. YearBook Of International Trade Statistics, Vol.1, Trade by Commodity, New York , 1962-1978

جدول (۲) . متوسط ارزش سالانه واردات (۱۹۷۸ - ۱۹۷۰) ۱۳

کد	نوع	شماره	امریکا	ژاپن	انگلیس	آلمان غربی	فرانسه	ایتالیا	هلند	لوگزامبورگ	کلی
کمرنت	۲۲۱/۲	۸۵۲/۳	۶۲۳/۸	۷۶۶/۷	۱۱۳۱/۵	۹۲۸/۷	۱۰۶۹/۱	۱۸۲/۶	۱۸۶/۱	۵۹۶۲/۲	
کندم	۷۲۲	—	۷۲۵/۲	۶۸۵/۶	۲۶۵/۲	—	۳۲۲/۹	۲۲۹/۶	۱۶۲۶/۷	۲۶۸۵/۲	
چمر	۱۲۶/۵	—	۱۷۸/۱	۶۵/۷	۲۱۷/۶	—	۱۴۱/۶	—	۱۷۰	۷۸۷/۳	
ذرت	۷۸۷/۵	—	۸۶۸/۷	۳۳۳/۸	۳۹۲/۳	—	۳۳۲/۳	۶۳۲/۸	۲۲۶/۲	۳۳۹/۱	
میوه	۲۸۲/۹	۹۹۲/۲	۲۲۹/۳	۵۲۲/۷	۱۱۷۹/۷	۶۲۲/۶	۱۲۲/۳	۲۲۲/۱	۱۸۵/۳	۳۰۲۹/۱	
شکر	۷۵۷/۶	۱۲۵۶/۷	۸۲۱/۵	۶۲۵/۱	—	۱۲۶/۲	۱۸۱/۶	۵۹/۵	—	۲۵۳۲/۹	
قهوه	۷۷/۵	۲۲۱۷/۲	۲۲۲/۹	۲۲۲/۷	۸۱۰/۳	۵۷۱/۶	۳۲۲/۳	۳۱۰/۸	۱۷۹/۵	۲۹۸۲/۶	
کالی	۲۰۶	۲۹۷/۱	۱۰۵/۳	۲۲۶/۱	۳۰۱/۷	۱۱۳/۵	۳۳/۷	۲۷۰/۹	۱۰۳/۷	۱۷۵۲/۷	
کتبا	۱۷۰/۶	۲۵۲/۶	۲۰۷/۲	۳۸۱/۳	۲۹۰	—	—	۱۳۲/۲	۵۷/۸	۱۳۲۷/۲	
دانه های روغن	۲۲۶	—	۱۰۹۷/۳	۲۸۵/۸	۹۳۳/۹	۲۶۵/۸	۳۲/۷	۲۵۹/۲	۱۶۶	۳۲۶۸/۲	
کامپوست	۱۹۳/۲	۵۹۰/۳	۲۱۳/۳	۲۰۶/۸	۳۷۷/۳	۲۲۳/۳	۱۸۳/۵	—	۶۸/۸	۱۸۲۷/۲	
پشم	۳۷۲/۱	۹۲	۵۹۶/۱	۳۲۱/۳	۲۸۱/۵	۲۹۰/۷	۳۲۱/۷	۳۱/۲	۱۷۸	۳۳۲۶/۵	
پنبه	۲۲۹/۳	—	۸۱۷/۷	۱۶۲/۶	۳۳۳/۷	۲۵۸/۲	۳۸	۵۲/۷	۱۸۱۳/۵	۱۹۷۹/۷	
زغال	۲۰۸/۱	—	۳۳۲/۹	۱۲۰/۲	۳۰۱/۷	۶۴۱/۳	۳۳۲/۳	۱۳۳/۹	۳۳۰	۲۲۰۵/۷	
کلی	۲۵۳۰/۸	۶۱۸۲/۷	۹۱۲۸/۷	۲۸۲۸/۹	۶۵۶۶/۳	۲۱۵۲/۳	۲۲۰	۲۲۵۶/۸	۲۰۶۸/۸	۲۲۶۸۶/۲	

و سپس شیب خط رگرسیون (b) را با فرمول $r = e^b - 1$ به نرخ رشد متوسط سالانه تبدیل می‌کنیم. سپس، با استفاده از تست ویل کاکسون (Wilcoxon Test) این فرضیه را که آیا رشد واردات شوروی به طور معنی‌داری متفاوت از کشورهای پیشرفته صنعتی است، ارزیابی خواهیم کرد. با استفاده از این ضابطه، نتایج زیر به دست آمده است:

۱ - ۲ - ۲ - دوره ۶۹ - ۱۹۶۲ - داده‌های جدول (۴) نشان می‌دهد که ارزش واردات،

جدول (۳). ارزش واردات شوروی به صورت درآمد واردات کل کشورهای مورد مطالعه

	۱۹۶۲ - ۶۹	۱۹۷۰ - ۷۸
گرفت	۲/۲	۲/۲
گندم	۱۷/۲	۲۲/۲
چوب	—	۱۲/۶
ذرت	—	۲۲/۷
میوه	۲/۲	۶/۹
نکیر	۱۶/۲	۲۰/۹
قهوه	۱/۵	۲/۱
کاکائو	۹/۲	۱۱/۲
تنباکو	۹/۵	۱۱/۵
دانه‌های روغنی	—	۶/۱
کاترچو	۱۰/۲	۹/۸
پنبه	۵/۲	۱۱/۲
پنبه	۹/۲	۱۰/۸
زغال	۸/۱	۲/۷
کربن	۶/۸	۹/۶

۷۸ - ۱۹۷۰، شوروی بازار مهمتری برای ۱۴ محصول اولیه ارائه داده است. ولی با این حال، جز در مورد تعداد معدودی از کالاها، در مقایسه با کشورهای پیشرفته صنعتی، در دوره ۱۹۷۸ - ۱۹۶۲، شوروی بازار کوچکتری ارائه داده است!

با برد ضابطه دوم اندازه‌گیری به بازار، می‌بینیم که شوروی تنها ۷/۲ درصد از کل واردات ۱۴ کالای اولیه توسط کشورهای مورد مطالعه را در دوره ۱۹۶۹ - ۱۹۶۲، به خود اختصاص داده است. در دوره دوم، این نسبت به ۱۰/۶ درصد رسیده است. جدول (۳)

نابراین این گرچه جمعیت شوروی ۴۹٪ کلیل جمعیت ۱۱ کشور مورد بررسی را تشکیل داده است، کل واردات مواد اولیه شوروی، در طول دوره مورد مطالعه (۱۹۶۲ - ۷۸)، کوچکتر از ژاپن، آمریکا و کشورهای عضو بازار مشترک بوده است.

۲-۲- رشد بازار

ضابطه دیگری که برای اندازه‌گیری بازار ایده‌آل مورد استفاده قرار می‌گیرد، رشد بازار است. برای این منظور، از ضابطه زیر می‌توان استفاده کرد. جهت ارزیابی رشد از طریق این ضابطه، مشاهدات خود را به صورت یک تابع رگوستیونی حداقل مربعات، به صورت زیر در می‌آوریم:

$$y = a + bx$$

y = ارزش واردات

x = سال

۷. در این مطالعه هم حجم تجارت و هم ارزش تجارت مواد اولیه مورد نظر بوده است ولی به منظور اختصار از ارائه جداول و نتایج جزئی مربوط به حجم خودداری شده است.

جدول (۴) . متوسط رشد سالانه ارزش واردات (۱۹۶۹ - ۱۹۶۲) ۱۴

کشور	شوروی	امریکا	ژاپن		انگلستان		آلمان غربی		فرانسه		ایتالیا		هند		لیکزامبورگ		
			رشد	رتبه	رشد	رتبه	رشد	رتبه	رشد	رتبه	رشد	رتبه	رشد	رتبه	رشد	رتبه	
کانادا																	
مکزیک	-۲/۳	۹	۸	۲۲	۲	۱/۶	۸	۷/۷	۷	۲۶/۲	۲	۲۲/۴	۱	۱۶/۶	۲	۱۵/۵	۵
گندم	-۱۲/۴	۸	-	۶/۷	۲	۰	۶	۱/۳	۵	-۳/۸	۷	۸/۶	۳	۱۱/-	۲	۱۲	۱
چای	-	-	-	۱۶/۶	۱	-	-	۲/۹	۳	-	-	۱۵/۷	۲	-	-	۱۲/۵	۳
ذرت	-	-	-	۱۲/۳	۲	-۲/۴	۶	۷/۹	۳	-	-	۲۲/۸	۱	۵/۶	۵	۱۲/۶	۳
سبزه	۱۲/۳	۴	۱۱/۳	۳	۲۹/۹	۱	۱/۴	۹	۲/۶	۲	۲/۷	۸	۱۲/۱	۲	۸/۳	۵/۵	۶/۱
نک	۳/۳	۲/۵	۳/۳	۲/۹	۵	-۱/۲	۶	۲/۶	۳	-	-	۲۰/۵	۱	۲/۱	۳	-	۱/۴
لبه	۲	۸	-۱/۵	۹	۸/۱	۳	۹/۴	۲	۲/۴	۶	۳/۹	۷	۹/۶	۲	۱۰/۶	۱	۲/۹
کاکائو	۲۰/۳	۱	۳/۲	۷	۱۲/۲	۳	۲/۹	۸	۱	۹	۶/۴	۶	۹/۸	۱	۱۳/۲	۲	۹/۳
تنباکو	۲/۵	۵	۵/۲	۳	۱/۳	۶	۰/۷	۷	۳/۲	۲	-۶/۹	۹	-	۶	۲	۶/۲	۱
دانه‌های روغنی	-	-	۲/۸	۶	۱۰/۸	۲	-۷/۶	۸	۵	۵	-۳/۸	۷	۱۲/۲	۱	۷/۶	۳	۵/۵
کاشمشیر	-۳/۴	۷	۲/۳	۴	۱/۵	۶	-۲/۳	۸	۱/۸	۵	-	۵/۲	۲	۲/۹	۳	۶	۱
پشم	۲/۱	۱	-۸/۶	۹	۲/۳	۲	-۲	۷	-۱/۷	۳	-۶	۶	-۱/۸	۲	-۷/۵	۸	-۲/۵
پنبه	-۱/۶	۳	-	۱/۷	۲	-۵/۲	۷	-۲	۲	-۲/۷	۶	۲	۱	-۲/۱	۵	-۴	۷
زغال	۶/۳	۲	-	۲۰/۵	۱	۰/۴	۴	-۲/۴	۷	-۲/۲	۶	۲	۲	-۳/۶	۷	-۱/۱	۵
رشته	۱/۶	۷	۲/۵	۶	۹/۲	۲	-۱/۲	۹	۳/۳	۵	۱/۱	۸	۱۰/۳	۴	۲/۴	۳	۲/۸

۱۴. ارقام این جدول بر اساس ماخذ جداگانه قبلی : با استفاده از Trend Approach محاسبه شده است .

جدول ۵ نشان می دهد که رشد ارزش واردات شوروی ۱۷/۶ درصد بوده است. این رقم برای آمریکا ۱۴/۱ ، برای ژاپن ۱۷/۶ ، و برای کشورهای عضو بازار مشترک ، بین ۱۷/۹ - ۱۲/۹ درصد بوده است. با استفاده از این ارقام ، می توان نتیجه گرفت که رشد شوروی بهتر از کشورهای پیشرفته صنعتی ، باستثنای ژاپن ، هلند و فرانسه بوده است .

همچنین مقایسه شوروی با کم رشدترین کشور صنعتی (انگلستان ، ایتالیا) و کشور میانه صنعتی (بلژیک ، لوکزامبورگ) نشان می دهد که شوروی ، بترتیب ، در ۹ و ۷ کالا رشد بهتری داشته است . با کاربرد تست ویلکاکسون ، بترتیب ، $R = ۴۰/۵$ و $R = ۳۰$ برای دو کشور بدست آمده است ، که در سطح ۵ درصد معنی دار نمی باشد . همچنین شوروی بترتیب ، در ۷ و ۳ کالا رشدی سریعتر از ژاپن و فرانسه (بهترین کشور) داشته است . با کاربرد تست ویلکاکسون در رابطه با شوروی - ژاپن $R = ۴۴$ و شوروی - فرانسه $R = ۲۴$ به دست آمده است (معنی دار نمی باشد) . نتایج حاصله ، نشان می دهد که به هیچ وجه به طور معنی دار رشد شوروی در رابطه با ۱۴ کالای مورد بررسی ، بالاتر از کشورهای پیشرفته صنعتی در دوره ۱۹۷۰ - نبوده است .

مطالعه بین دوره ای نشان می دهد که در مقایسه با دوره اول ، در دوره دوم ، شوروی بازار سریع الرشدتری برای واردات ۱۴ کالای اولیه داشته است . مع هذا ، تستهای آماری نشان می دهد که تفاوت معنی داری بین دو گروه از کشورهای در دوره ۱۹۷۸ - ۱۹۶۲ وجود نداشته است .

شوروی از ۱۴ کالا با نرخ رشد سالانه ۱/۶ درصد رشد کرده است . این نرخ رشد برای ایالات متحده آمریکا ۲۱/۱ ، برای ژاپن ۹/۲ ، و برای کشورهای بازار مشترک بین ۱/۷ تا ۱۰/۳ درصد بوده است . در این رابطه عملکرد شوروی ، تنها بهتر از کشور انگلستان و فرانسه بوده است . داده های نرخ رشد نشان می دهد که با کاربرد رشد ارزش واردات شوروی تنها در مورد ۸ کالا از بدترین^۹ کشورگروه کشورهای صنعتی انگلستان رشد بهتری داشته است . با کاربرد تست ویلکاکسون $R = ۲۶$ است که در ۵ درصد سطح اعتماد معنی دار نمی باشد .

همچنین شوروی در ۵ کالا از ۱۴ کالا ، بهتر از کشور میانه صنعتی (بلژیک ، لوکزامبورگ و آلمان) با $R = ۲۴$ (که در سطح ۵ درصد معنی دار نمی باشند) رشد داشته است . همچنین مقایسه شوروی با ژاپن و ایتالیا (که سریعترین رشد واردات کالاهای اولیه را داشته است) نشان می دهد که شوروی تنها در ۴ کالا از ۱۰ کالا با ($R = ۱۱$ و $R = ۱۹$) از این دو کشور بهتر بوده است ، که در یک تست یک دامنه ویلکاکسون در سطح ۵ درصد معنی دار نمی باشد . بر اساس این داده ها ، می توان نتیجه گرفت که هیچ اختلاف معنی داری بین شوروی و کشورهای پیشرفته صنعتی در رابطه با رشد واردات ۱۴ کالا در دوره ۶۹ - ۱۹۶۲ وجود ندارد و ادعای رهبران شوروی در این رابطه رد می شود . نتایج حاصل از رشد ارزش ، توسط حجم واردات نیز تایید می شود ، ولی به منظور اختصار ، در مقاله از آوردن نتایج مربوط به حجم واردات خودداری می کنیم .

۳-۲-۲ دوره ۱۹۷۸-۱۹۷۰

۹. بهترین کشور صنعتی ، میانه کشورهای صنعتی و بدترین کشور صنعتی بر اساس رتبه آنها در نرخ رشد واردات تعیین گردیده اند .

جدول (۵) . متوسط رشد سالانه ارزش واردات (۱۹۷۸ - ۱۹۷۰) ۱۵

کشور	شوروی	امریکا	ژاپن	انگلستان	آلمان غربی	فرانسه	ایتالیا	هند	بلژیک	
									لوکزامبورگ	رشد
کویت	۱۸/۷ ۲	۲/۹ ۹	۲۹/۳ ۱	۶ ۸	۱۶/۱ ۷	۲۰/۲ ۳	۱۶/۲ ۶	۲۰/۱ ۲	۲۲/۵ ۲	۱۲/۸
کندام	۱۵/۲ ۳	-	۱۷/۱ ۲	۹/۵ ۵	۲/۵ ۷	-	۲۲/۷ ۱	۱۱/۵ ۲	۷ ۶	۱۲/۵
سری	۲۱/۸ ۶	-	۲۱ ۱	۲/۲ ۵	۱۰/۹ ۲	-	۱۷/۶ ۳	-	۱۹ ۲	۱۲/۷
دلت	۲۹/۷ ۱	-	۱۸/۶ ۲	۱۲/۶ ۵	۱۲ ۶	-	۸/۳ ۷	۱۶/۹ ۳	۱۶/۳ ۲	۱۲/۷
میسر	۱۷/۲ ۲	۱۱/۵ ۸	۱۲/۳ ۶	۹/۷ ۹	۱۲ ۷	۱۸/۳ ۲	۱۳/۸ ۵	۱۹/۵ ۱	۱۷/۸ ۳	۳/۶
شکری	۲۶/۸ ۱	۵/۳ ۷	۱۲/۱ ۲	۱۷/۱ ۲	-	۱۳/۸ ۳	۶/۹ ۶	۱۲ ۵	-	۱۰/۲
نهر	۲۱ ۷	۱۸/۸ ۹	۳۵ ۱	۳۰/۵ ۸	۲۳/۷ ۵	۲۲/۸ ۷/۵	۲۲/۸ ۲/۵	۲۲/۲ ۲	۲۳/۳ ۶	۲۱/۶
کاکاسر	۲۲/۲ ۷	۲۲/۱ ۵	۳۰/۹ ۲	۳۳/۶ ۸	۳۵/۹ ۶	۳۳/۱ ۱	۱۹/۷ ۹	۲۸/۶ ۲	۳۰/۷ ۳	۲۷
جنگیا کور	۱۲/۴ ۵	۲۱/۳ ۲	۳۳/۸ ۱	۱۱/۵ ۷	۱۱/۷ ۶	-	-	۱۶/۱ ۳	۱۷/۳ ۳	۱۲/۵
دانه های روشنی	۲۱/۶ ۱	-	۱۵/۱ ۶	۳۵/۸ ۳	۲۱/۲ ۲	۱۲/۱ ۷/۵	۱۲/۱ ۷/۵	۱۷/۵ ۵	۲۷/۶ ۲	۱۷/۶
کانوچر	۱۶/۰ ۸	۱۷/۵ ۲	۱۲/۲ ۵	۱۲/۹ ۷	۱۴/۲ ۳	۱۲/۳ ۲	۱۲/۷ ۶	-	۳۰/۰ ۱	۱۲/۹
پشم	۱۸/۲ ۱	- ۳۸/۷ ۹	۸/۶ ۶	۱/۲ ۸	۱۲/۵ ۲	۱۱/۸ ۵	۱۶ ۲	۱۳/۹ ۳	۷/۶ ۷	۹/۸
سیر	۲/۱ ۷	-	۱۱/۷ ۳	۷/۲ ۶	۱۰/۹ ۵	۱۱/۲ ۲	۱۳/۳ ۲	-۱/۵ ۸	۱۳/۹ ۱	۱۰/۱
زغال	۲۵/۵ ۳	-	۱۷/۲ ۱۶/۵	۲۹/۴ ۱	۱۱/۶ ۸	۳۸/۵ ۲	۲۰/۶ ۵	۲۱/۶ ۲	۱۷/۲ ۶/۵	۲۰/۳
رشد	۱۷/۶ ۲	۱۳/۱ ۸	۱۷/۹ ۲	۱۲/۶ ۹	۱۵/۶ ۲	۱۷/۹ ۲	۱۵/۹ ۶	۱۷/۹ ۲	۱۶/۵ ۵	۱۶

۱۵ . رجوع به یادداشت ۱۲

۲-۳ ثبات (stability)

پس از به دست آوردن شاخص SI ، کشورها را بر حسب SI به دست آمده رتبه بندی می کنیم و جمع رتبه ها را برای ۱۴ کالای مورد بررسی در این مقاله توسط هر کشور به دست می آوریم . نتایج مربوط به ثبات در جداول ۶ تا ۹ آمده است . باید توجه داشت که رتبه عددی بالاتر ، چه برای یک کالا و چه برای مجموعه کالاها به معنی ثبات کمتر است .

۲-۳-۲- شوری در برابر کشورهای پیشرفته صنعتی ۱۹۶۲-۱۹۶۹

با استفاده از شاخص ثبات ، حاصل جمع وزنی رتبه ها برای ارزش واردات شوری ، ۷۶۴/۷ به دست آمده است ، که بی ثبات ترین کشور ، میان کشورهای مورد بررسی در این مطالعه است .

جدول ۶ - با استفاده از Sign Test ، مقایسه شوری با بدترین و کشور میانه پیشرفته صنعتی ، نتایج حاصله نشان می دهد که شوری ، به ترتیب ، در ۸ و ۹ کالا با $P=0/11$ (معنی دار است) و $P=22\%$ (معنی دار است) بی ثبات تر از دو کشور بدترین و میانه بازار بوده است . از سوی دیگر ، مقایسه شوری با ژاپن (بهترین کشور) نشان داده است که شوری در ۱۰ کالا از ۱۴ کالا ثبات کمتری داشته است ، با $P=0/21$ که قویا معنی دار است . لذا ، با استفاده از شاخص ثبات ، چون شوری به طور معنی دار از بهترین کشور و کشور میانه بازار بی ثبات تر بوده است ، لذا می توان نتیجه گرفت که شوری به طور معنی داری بی ثبات تر از کشورهای صنعتی در مورد واردات ۱۴ ماده اولیه بوده است .^{۱۰}

رهبران شوری ادعا می کنند که کشورهای سوسیالیستی ، بازار مطمئنتر و ثبات تر نسبت به کشورهای پیشرفته صنعتی جهت واردات کشورهای توسعه نیافته ، ارائه می دهند . حال می خواهیم ادعای رهبران شوری را تست کنیم . می خواهیم ببینیم که آیا شوری نسبت به کشورهای صنعتی ، به طور معنی داری بازار بی ثبات تری برای محصولات اولیه کشورهای پیشرفته صنعتی ارائه می دهد یا نه . لذا ، در این بخش کوشش خواهد شد که ثبات در ارزش صادرات و ثبات قیمت (ارزش هر واحد Unit Value) در مورد واردات ۱۴ ماده اولیه مورد بررسی در این مقاله ، بررسی شود . برای تست این فرضیه ، از شاخص ثبات (Stability Index) استفاده خواهد شد .

۲-۳-۱ شاخص ثبات (SI)

این معیار با حذف اندازه و رشید ، از لحاظ آماری ، معیار خالصی برای اندازه گیری ثبات ارائه می دهد . می توان این شاخص را به ترتیب زیر محاسبه کرد . یک خط رگرسیونی حداقل مربعات به فرم $y=a+bx$ به n مشاهده y_1, y_2, \dots, y_n برازش شده می شود . سپس انحراف معیار را محاسبه و بر \bar{y} تقسیم می کنیم . یا از طریق فرمول :

$$SI = \frac{sr}{\bar{y}} = \frac{1}{\bar{y}} \times \frac{1}{n-2} \left[\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y})^2 \right]^{1/2}$$

۱۰. نتایج بدست آمده توسط ارزش واردات توسط مقدار فیزیکی آن هم نباید می شود . ولی به منظور اختصار از آوردن جداول مربوطه خودداری می شود .

جدول (۶) - شاخص شیبات ارزش واردات (۱۹۶۹ - ۱۹۶۲) ۱۶

کشور	شوروی		امریکا		ژاپن		انگلیس		آلمان غربی		فرانسه		ایتالیها		هلند		بلژیک	
	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه
کوبا																		
گروین	۷۵/۸	۹	۲۰/۳	۴	۲۲/۴	۶	۲۵/۵	۸	۱۰/۲	۲	۲۱/۱	۵	۱۳/۲	۷	۸/۷	۱	۱۲	۳
فنلاند	۹۶/۴	۸	-	-	۷/۶	۱	۸/۱	۲	۳۰/۳	۵	۱۱/۲	۳	۶۲/۲	۷	۳۶/۸	۶	۲۰/۸	۴
سوئد	-	-	-	-	۳۲/۸	۲	-	-	۳۲/۹	۳	-	-	۲۰/۳	۲	-	-	۱۲/۷	۱
نروژ	-	-	-	-	۳/۳	۱	۶/۵	۲	۲۶/۸	۶	-	۲	۲۶/۶	۵	۱۰/۶	۲	۸	۳
سوئیس	۲۲/۶	۹	۷/۶	۴	۸	۵	۵/۵	۱	۷/۲	۳	۷/۳	۲	۲۱/۴	۸	۱۰/۷	۷	۸/۶	۶
دانمارک	۲۸/۲	۳	۱۳/۳	۱	۲۶/۱	۲	۳۳/۳	۴	۳۲	۵	-	-	۱۳/۲	۷	۲۶/۸	۶	-	-
آلمان غربی	۲۱/۴	۸	۱۰/۶	۵	۱۳	۷	-	-	۸/۱	۳	۹	۴	۵/۲	۱	۷/۸	۲	۱۰/۹	۶
کانادا	۲۲/۶	۸	۱۰/۸	۱	۱۱/۱	۲	۲۱/۹	۷	-	-	۱۵	۳	۱۹	۳	۲۱/۵	۶	۲۱/۴	۵
ژاپن	۲۲/۸	۸	۷/۳	۲	۱۲/۷	۶	۱۰/۷	۳	۶/۷	۱	۲۲/۲	۷	-	-	۱۱/۱	۲	۱۱/۸	۵
داندهای روسی	-	-	۱۲/۸	۷	۸/۶	۳	۸/۳	۲	۱۲/۷	۶	۷/۵	۱	۱۷/۳	۸	۹/۹	۳	۱۱/۵	۵
کانادا	۳۳/۵	۸	۱۶/۷	۷	۹/۱	۲	۱۳/۶	۶	۱۳/۲	۵	-	-	۸/۳	۱	۱۰/۹	۲	۹/۷	۳
ایران	۹/۸	۲	۱۹	۹	۸/۶	۱	۱۱/۹	۶	۱۰/۵	۳/۵	۱۰/۵	۳/۵	۱۳/۴	۷	۱۵/۲	۸	۱۰/۸	۵
اینگلیس	۱۷/۶	۸	-	-	۷/۷	۳	۱۳/۱	۷	۳/۷	۱	۶	۲	۹/۷	۵	۱۰/۶	۶	۸/۹	۲
آلمان غربی	۱۰	۳/۵	-	-	۱۹/۸	۷	-	-	۶/۱	۲	۱۷/۵	۶	۲/۲	۱	۱۰	۳/۵	۱۳/۶	۵
ژاپن	۲۶/۷	۹	۲۹/۵	۵	۳۵/۹	۱	۲۸/۱	۲	۳۶/۲	۲	۲۰/۲/۵	۳	۵۸/۳	۹	۵۹/۲	۶	۵۲/۶	۸

۱۶ ر. ج به با نوشت ۱۲

۳-۳-۲- ۱۹۷۸ - ۱۹۷۰

در این دوره نیز حاصلجمع وزنی رتبه ارزش واردات برای شوروی با ژاپن بالاترین بوده است (جدول ۷). شوروی به طور معنی داری در ۱۲ کالا از ۱۳ کالا $P = 4\%$ بی ثبات تر از بهترین کشور پیشرفته صنعتی بوده است. مقایسه شوروی با کشور میانه بازار نشان می دهد که شوروی در سه کالا از ۱۴ کالا $P = 58\%$ ثبات تر بوده است که معنی دار نمی باشد. همچنین مقایسه شوروی با ژاپن (بدترین) نشان می دهد که شوروی در ۹ کالا از ۱۴ کالا $P = 414\%$ (معنی دار نمی باشد) بی ثبات تر بوده است. لذا، چون شوروی به طور معنی داری از کشور میانه بازار بدتر عمل کرده است، با توجه به داده های می شود نتیجه گرفت که شوروی از کشورهای پیشرفته صنعتی بی ثبات تر بوده است. عملکرد شوروی در رابطه با حجم واردات، ۱۴ کالای اولیه، نتیجه فوق را تایید می کند. ۱۱.

۳-۲-۴ قیمت مواد اولیه (ارزش هر واحد

واردات (UNIT VALUE)

الف - ۱۹۶۹ - ۱۹۶۲

داده های جدول ۸ نشان می دهد که در رابطه با قیمت واردات، عملکرد شوروی بهتر از ارزش و حجم بوده است. حاصل جمع میانگین رتبه ها برای قیمت واردات شوروی $494/6$ بوده است، که رتبه پنجم را در میان ۹ کشور مورد مطالعه در این رابطه کسب کرده است. مقایسه شوروی با بهترین کشور نظام بازار،

نشان می دهد که شوروی در ۷ کالا از ۱۰ کالا با $P = 0/344$ (معنی دار نیست)، بی ثبات تر بوده است. مقایسه شوروی با کشور میانه صنعتی نشان می دهد که در ۵ کالا از ۱۰ کالا یا $P = 1$ (معنی دار نیست)، شوروی عملکرد بهتری داشته است. در این جا شوروی دقیقاً همانند کشور میانه بازار عمل کرده است. لذا، این فرضیه که شوروی بازار با ثبات تری در رابطه با قیمت مواد اولیه ارائه داده است، رد می شود.

ب - ۱۹۷۸ - ۱۹۷۰

در این دوره، عملکرد شوروی در رابطه با قیمت مواد اولیه، بهتر از حجم و ارزش واردات بوده است. حاصلجمع وزنی رتبه ها برای شوروی ۵۳۲ بوده است، که مقام هفتم را در میان کشورهای مورد بررسی داشته است (جدول ۹). با استفاده از $Sign Test$ ملاحظه می شود که شوروی در ۱۰ کالا از ۱۳ کالا با $P = 0/92$ بی ثبات تر از بهترین کشور بلوک (بلیژیک - لوکزامبورگ) بوده است و از کشور میانه بلوک (ایتالیا - انگلستان) در ۱۰ کالا با $P = 0/288$ بی ثبات تر بوده است. همچنین، مقایسه شوروی و ژاپن (بدترین کشور) نشان می دهد که شوروی در ۸ کالا از ۱۴ کالا با $P = 0/7$ بی ثبات تر بوده است. هیچکدام از نتایج فوق، معنی دار نیست. لذا، می توان نتیجه گرفت که در این دوره نیز این فرضیه که شوروی بی ثبات تر از کشورهای بازار، در رابطه با قیمت مواد اولیه بوده است، رد می شود. در اینجا نتیجه می شود که عملکرد شوروی همانند کشورهای پیشرفته صنعتی بوده است.

جدول (۷) . شاخص شیبات ارزش و ردا ت (۱۹۷۸ - ۱۹۷۰) ۱۷

کشور	فهرستی		امریکا		ژاپن		انگلتان		آلمان فریسی		فرانسه		ایتالیا		هلند		بلژیک		مجموع
	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	
گولند	۷۲/۴	۹	۲۷/۷	۸	۲۲/۳	۷	۱۷/۲	۵	۹/۱	۱	۱۶/۲	۲	۱۲/۸	۳	۱۹/۵	۶	۱۲/۴	۲	۱۲/۸
گندم	۸۵	۸	-	-	۳۹/۵	۷	۱۶/۹	۱	۱۹	۲	-	۲	۲۶/۹	۲	۳۶/۲	۶	۲۹/۲	۵	۲۲/۷
...	۱۱۰	۶	-	-	۳۲/۲	۲	۵۵/۱	۵	۱۶/۲	۲	-	-	۲۱	۳	-	-	۱۰/۸	۱	۱۳/۶
...	۵۵/۲	۷	-	-	۲۲/۳	۲	۱۶/۴	۲	۱۹/۷	۳	-	-	۲۶/۶	۵	۳۲/۴	۶	۷/۷	۱	۱۹
...	۷/۴	۱۱/۵	۱۶	۹	۷/۸	۳	۸/۴	۵	۷/۹	۴	۱۲/۸	۷	۱۳/۹	۸	۷/۳	۱۱/۵	۱۱/۲	۶	۸/۷
...	۶۲/۱	۷	۲۶/۳	۵	۵۲/۲	۶	۲۲	۳	-	-	۲۵/۷	۲	۲۵/۳	۳	۱۶/۸	۱	-	-	۲۲/۷
...	۲۸/۴	۸	۳۷/۱	۱	۵۲/۸	۹	۳۵	۵	۳۹/۱	۷	۳۲/۴	۶	۳۰/۸	۲	۲۸	۳	۲۷/۲	۲	۳۱/۷
...	۲۸/۶	۲	۳۲/۶	۲	۳۷	۷	۳۰/۵	۲	۳۶	۵	۲۰/۷	۸	-	-	۳۶/۸	۶	۱۲/۶	۱	۳۶/۸
...	۱۱/۸	۲	۱۶/۱	۵	۱۳/۱	۲	۲۸/۵	۷	۲۰/۱	۶	-	-	-	-	۱۲/۲	۳	۹/۸	۱	۱۲/۴
...	۵۶/۷	۸	-	-	۱۳/۵	۱	۱۶/۹	۵	۱۶/۵	۲	۲۰/۵	۷	۱۷/۲	۶	۱۶/۶	۳	۱۶/۷	۲	۱۳/۴
...	۳۴/۶	۸	۱۸	۷	۱۷/۳	۶	۱۱/۶	۱	۱۲	۳	۱۱/۹	۲	۱۳/۸	۲	-	-	۱۶/۶	۵	۱۳/۷
...	۳۷/۲	۷	-	-	۳۸/۶	۸	۲۲/۱	۶	۱۳/۲	۲	۱۹/۹	۵	۱۸	۲	۳/۷	۱	۱۷/۷	۳	۲۱/۲
...	۲۳	۸	-	-	۱۲/۸	۶	۱۲/۵	۵	۱۲/۱	۲	۱۳/۹	۷	۱۱/۸	۳	۵/۷	۱	۱۰/۸	۲	۱۱/۶
...	۲۳/۷	۷	-	-	۲۲/۹	۶	۲۳/۹	۸	۱۶/۹	۱	۱۷/۲	۲	۲۰/۵	۵	۲۰/۴	۲	۱۹/۷	۳	۲۰/۶
...	۷۳۳/۱	۹	۲۸۲/۵	۶	۶۱۵/۲	۸	۴۵۰/۸	۳	۳۵۲/۱	۲	۵۳۷/۵	۷	۴۵۲/۷	۴	۴۵۷/۱	۵	۲۱۹/۵	۱	

۱۷ . رج به با نوشت ۱۶

جدول (۸) . شاخص شباهت ارزش یک واحد واردات (۱۹۶۹ - ۱۹۶۲) ۱۸

کشور	شوروی		امریکا		ژاپن		انگلستان		آلمان غربی		فرانسه		ایتالیا		هند		لیکزامبورگ		میانگین
	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	
گواتیمال	۱۲/۳	۸	۳/۸	۲	۲/۸	۳	۱۲/۱	۹	۳/۵	۱	۸/۲	۷	۷/۵	۵	۷/۶	۶	۷/۳	۲	۲/۱
گندم	۲/۲	۲	-	-	۲/۳	۱	۲/۵	۲	۲/۷	۶	۱۳/۲	۸	۶/۲	۷	۲/۵	۵	۲/۸	۳	۱/۲
گمر	-	-	-	-	۱۰/۲	۲	-	-	۲/۵	۲	-	-	۶/۲	۳	-	-	۲/۱	۱	۲/۹
ذرت	-	-	-	-	۷/۱	۲/۵	۷/۱	۲/۵	۱۵	۶	-	-	۶/۱	۲	۵/۶	۲	۳	۲	۶/۲
میوه	۱۸/۲	۸	-	-	۵/۸	۵	۲/۲	۱	۲/۹	۲/۵	۶/۷	۶	۵/۷	۲	۶/۸	۷	۲/۹	۲/۵	۲/۹
شکر	۱۳/۲	۱	۱۵/۹	۲	۳	۵	۳۰	۲	۳۲/۲	۳	-	-	۵۵/۲	۷	۳۷/۲	۶	-	-	۳۳/۶
قهوه	۳/۲	۱	۱۰/۱	۲	۱۸/۹	۸	-	-	۶/۳	۲	۷/۳	۲	۶/۷	۳	۹/۸	۶	۷/۲	۵	۷/۹
کاکائو	۳۲/۳	۸	۲۰/۷	۵	۲/۷	۱	۱۵/۸	۲	-	-	۱۶/۲	۳	۱۸/۳	۲	۳۳/۸	۷	۲۱/۸	۶	۲۰/۲
چای	۷/۱	۲	۵/۹	۶	۲/۵	۲	۵/۵	۵	۲/۵	۱	۸	۸	-	-	۲/۸	۲	۲/۶	۳	۱/۹
دانه های روغنی	۵/۳	-	۱۳/۲	۸	۵/۵	۲	۶/۹	۷	۲/۸	۳	۲/۸	۲	۲/۵	۲	۶/۸	۶	۵/۷	۵	۲/۶
کامپوزیت	۱۰/۱	۶/۵	۱۰/۱	۶/۵	۲/۷	۵	۲۱/۳	۸	۶	۲	-	-	۵/۱	۱	۵/۵	۲	۵/۶	۳	۶/۷
پشم	۶/۷	۲	۹/۲	۵	۲/۷	۳	۱۲/۶	۸	۶/۵	۱	۱۱/۲	۷	۱۳	۹	۸/۶	۳	۹/۹	۶	۸/۹
سنگ	۵/۱	۷	-	-	۲/۵	۳	۱۱/۷	۸	۲/۳	۲	۳	۲	۲/۲	۱	۲/۷	۵	۲/۲	۶	۲/۶
زغال	۱/۲	۲	-	-	۲/۲	۲	-	-	۱/۳	۱	۶/۳	۷	۲/۵	۵	۶	۶۰	۲/۳	۳	۲/۵
رشته	۲۹/۶	۵	۲۵/۲	۲	۲۰/۸	۵۲	۵۴/۲	۷	۲۸۲/۲	۱	۶۳۷/۹	۹	۵۲۲/۷	۶	۶۲۱/۶	۸	۲۳۳/۸	۳	-

جدول (۹) . شاخص‌های ارزش یک واحد واردات (۱۹۷۸ - ۱۹۷۰) ۱۹

کشور	شوروی		امریکینا		ژاپن		انگلستان		آلمان غربی		فرانسه		ایتالیا		هلند		بلژیک		مجموع
	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	رتبه	SI	
کانادا	۵/۹	۱	۱۹/۹	۹	۱۳/۹	۷	۱۲/۱	۸	۶/۴	۳	۶/۹	۲	۸/۹	۵/۵	۸/۹	۵/۵	۶/۳	۲	۹/۴
گوندیم	۲۱/۸	۲	-	-	۳۸/۸	۷	۳۵/۵	۶	۱۳/۷	۲	-	-	۱۵/۲	۵	۱۳/۹	۳	۶/۳	۱	۱۵/۳
سوئد	۲۰/۲	۲	-	-	۲۸/۸	۶	۲۰/۳	۵	۸/۳	۲	-	-	۱۵	۳	-	-	۲/۱	۱	۱۲/۵
ژرمنی	۲۶/۳	۷	-	-	۳۲/۸	۶	۱۸/۶	۲	۱۵/۲	۳	-	-	۲۲/۳	۵	۱۳/۹	۲	۱۲/۹	۱	۱۸/۷
سوئیس	۷/۱	۱	-	-	۳۰/۲	۸	۸/۸	۳	۸/۱	۵	۸/۶	۲	۱۷/۳	۶	۸/۲	۲	۲۶/۵	۷	-
ترکی	۲۵/۲	۲	۳۸/۷	۵	۵۵/۲	-	۵۵/۲	۶	-	-	۲۹/۵	۳	۲۲/۲	۱	۲۲/۱	۲	-	-	۲۵/۳
فنلاند	۲۰/۵	۶	۳۹/۵	۵	۲۱/۸	۷	۲۲/۸	۹	۳۷/۶	۳	۳۲/۱	۸	۳۲/۱	۲	۳۷/۷	۲	۳۷/۵	۱	۳۹/۷
کانادا	۳۳/۲	۲	۳۷/۴	۸	۳۴/۶	۶	۳۱/۵	۳	۳۳/۵	۵	۳۶/۱	۷	-	-	۳۰/۶	۲	۱۶/۹	۱	۳۵/۸
تسواکر	۱۰/۴	۶	۱۳	۷	۶/۷	۲	۷	۳	۷/۹	۲	-	-	-	-	۸/۱	۵	۳/۲	۱	۶/۶
دانمارک	۲۸/۶	۸	-	-	۱۶/۹	۲	۱۵/۹	۲	۱۵	۱	۳۰/۹	۷	۱۶/۲	۳	۱۸/۷	۴	۹۷/۴	۵	۱۶/۴
کانادا	۲۱/۳	۸	۱۵/۵	۵	۱۹/۶	۷	۱۱/۹	۲	۱۲/۹	۳	۱۱/۳	۱	۱۲/۱	۳	-	-	۱۹/۱	۶	۱۳/۳
سوئیس	۳۱/۱	۸	-	-	۲۹/۶	۷	۲۲/۳	۵	۱۲	۲	۲۱/۱	۶	۳۰/۱	۳	۹/۹	۱	۲۰/۴	۲	۲۱/۷
سوئیس	۲۱/۷	۸	-	-	۱۳/۴	۶	۱۱/۴	۲	۱۱/۸	۳	۱۳/۱	۵	۱۵/۲	۷	۱/۸	۱	۱۲/۶	۲	۳۲/۱
ژرمنی	۳۵	۷	-	-	۶/۹	۲	۱۰/۳	۱	۲۰/۶	۶	۱۷/۴	۲	۱۷/۳	۳	۱۸/۶	۵	۳۱/۹	۸	۱۵/۱
سوئیس	۵۳/۲	۷	۵۵/۶	۹	۵۳/۹	۸	۵۱/۵	۵	۲۵۳/۱	۲	۲۸/۸	۶	۲۲۹/۴	۲	۳۷/۱	۳	۲۵۹/۲	۱	-

۱۹. رج به یادداشت ۱۹

با توجه به تحلیل های دو دوره ، این فرضیه که شوروی بازار با ثبات تری از کشورهای نظام بازار است هم از نقطه نظر ارزش واردات ، حجم واردات و قیمت واردات ۱۴ کالای اولیه مورد بررسی در این مقاله ، برای دوره ۱۹۷۸ - ۱۹۶۲ ، رد می شود .

۳- نتیجه

همانطور که در پیش گفته شد ، رهبران شوروی ادعا می کنند که در مقایسه با کشورهای پیشرفته صنعتی ، بازار ایده آلی برای مواد اولیه کشورهای توسعه نیافته ارائه می دهند ، بازاری که سیکلهای اقتصادی بر آن تاثیر ندارد و بنا بر این ، کشورهای در حال توسعه می توانند بدون ترس از نوسانات ، برنامه های اقتصادی خود را به انجام برسانند . برای تست ادعای رهبران شوروی ، از سه ضابطه بازار ایده آل ، یعنی اندازه ، رشد و ثبات بازار استفاده شد . نتایج حاصله نشان داد که در دوره مورد مطالعه

(۱۹۷۸ - ۱۹۶۲) ، شوروی بازار نسبتاً کوچکتری نسبت به کشورهای پیشرفته صنعتی بوده است . نرخ رشد شوروی در دوره ۱۹۷۸ - ۱۹۷۰ ، کمی بهتر از سایر کشورهای بازار بوده است . لذا ، ادعای رهبران شوروی در رابطه با رشد در دوره دوم مورد مطالعه ما بی ارتباط نمی باشد . همچنین ، نتایج به دست آمده نشان داده است که در رابطه با ارزش واردات در کل دوره مورد مطالعه ، شوروی بازار بی ثبات تری نسبت به کشورهای پیشرفته صنعتی ارائه داده است . ولی از نقطه نظر قیمتتها ، عملکرد شوروی مشابه کشورهای بازار بوده است .

لذا ، این ادعای رهبران شوروی که این کشور بازار ایده آلی برای مواد اولیه کشورهای در حال توسعه در مقایسه با کشورهای پیشرفته صنعتی ارائه می دهد ، با کاربرد سه ضابطه بازار ایده آل ، اندازه ، رشد و ثبات در دوره ۷۸ - ۱۹۶۲ رد می شود . مع هذا ، ادعای آنها در رابطه با رشد ، بی مفهوم نیست .

 منابع

1. Afshary, Zahra, The Stability, Size, and Growth of Centrally Planned and Market Economics For Primary Products, Unpublished Thesis, 1983 Indiana University , Bloomington, Indiana .
2. Brown, Alan A., and Egeon Neuberger, International Trade and Central Planning, Berkeley university Of California, Press, 1968.
3. Catajar; Michael Zammit and Alison Franks, The less Developed Coun - tries in World Trade, London, The Overseas Development Institute, LTD, 1967 .
4. Pesek, P Borris, "Economic Growth and Its Measurment"
Economic Development and Cultural Changes, Vol. IX, No. 3
5. Root, Franklin, R, International Trade and Investment, Southwestern Publishing Co, Cincinnati, 1978 .
6. U.N. YearBook, International Trade and Statistics Vol. 1, Trade by Commodity, New York, 1970 to 1978
7. Conference on Trade and Development, Commodity Trade, Vol. II, U.N. New York, 1964
8. Commodity Survey, 1962, U.N. New York, 1963 (Sales No. 63, II: D. 3)
9. Handbook Of International Trade and Development .
U.N., New York, Various Issues , 1961-1978 .

* * * * *